משיחת כ״ף מנחם אב תשל״ח

כו. דאס קומט אויך בהמשך יהמדובר אין דער פריערדיקער התוועדות[96] אז מ׳זאל לערנען ענינים פון הל׳ ביהב"ח - וואס צווישן די ענינים וואס מ׳רעכנט אויס אין דעם סיום פון מסכת תענית, זיינען דא ענינים וואס זיינען פארבונדן מיטן ביהמ"ק הראשון און מיטן ביהמ"ק השני.

ביז אז דארטן זיינען אויך דא ענינים וואס זיינען געווען פאר דעם ביהמ"ק הראשון - דאס וואס "כלו בו מתי מדבר", וואס דאס איז געווען ווען אידן זיינען נאך געווען במדבר; און אויך ענינים וואס זיינען געווען נאך דעם ביהמ"ק השני - דאס וואס "נתנו הרוגי ביתר לקבורה".

וואס דער כללות הענין פון ביהמ"ק הראשון און ביהמ"ק השני, איז פארבונדן מיט די קדושה ראשונה און קדושה שני׳:

דער ביהמ"ק הראשון איז פארבונדן מיט דער קדושה ראשונה וואס איז געווען ביי כיבוש יהושע (נאך דעדויף וואס "כלו מתי מדבר", און ס׳איז געקומען דער דור שנכנסו לארץ, און האבן כובש געווען א"י, און דורך דעם האבן זיי אויפ-געטאן די קדושה ראשונה), ווארום נאך דעדויף וואס נכנסו לארץ האט זיך אנגעהויבן דער חיוב פון מחיית עמלק, און דערנאך - בנין בית הבחירה[97]; און דערנאך איז געווען די קדושה שני׳, קדושת עזרא, וואס דאס איז פארבונדן מיטן ביהמ"ק השני.

כז. בנוגע צו דעם ענין פון קדושה ראשונה און קדושה שני׳ זאגט דער רמב"ם אין הל׳ ביהב"ח[98] אז די קדושה ראשונה "לא קדשה לעתיד לבוא", און די קדושה שני׳, ווי ער טייטשט אפ אז דאס איז "קדושת עזרא" [וואס אין דעדויף זיינען דא כמה פירושים[99] וואס איז קדושה ראשונה און קדושה שני׳ - אבער דער רמב"ם פסק׳נט אפ, אז קדושה ראשונה איז דער ענין פון כיבוש יהושע, וואס דערנאך איז געוואדן דער ביהמ"ק הראשון, און די קדושה שני׳ איז "קדושת עזרא"], איז אויך "מקודש היום".

און ער איז מבאר דעם טעם החילוק צווישן קדושה ראשונה מיט קדושה שני׳: "חיוב הארץ בשביעית ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כיבוש רבים, וכיון שנלקחה הארץ מידיהם בטל הכיבוש, ונפטרה מן התורה ממעשרות ומשביעית שהרי אינה מן

- א"י -

---

96) שיחת מוצאי ש"פ פינחס ס"י ואילך. 97) ספרי עה"פ ראה יב, י. סנהדרין כ, ב. רמב"ם ריש הל׳ מלכים. 98) פ"ו הט"ז. 99) ראה אנציקלופדי׳ תלמודית כרך ב׳ ערך ארץ ישראל דיד, סע"ב. וש"נ.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 283 הודפס ע"י

א"י, וכיון שעלה עזרא וקדשה, לא קדשה בכיבוש אלא בחזקה שהחזיקו בה, ולפיכך כל מקום שהחזיקו בה עולי בבל ונתקדש בקדושת עזרא השני' הוא מקודש היום, ואע"פ שנלקח הארץ ממנו כו'".

און פאר דערויף איז ער מקדים, אז ס'איז דא די קדושה פון "מקדש וירושלים", וואס די קדושה איז "קדשה לעתיד לבוא ביי קדושה ראשונה, "לפני שקדושת המקדש וירושלים מפני השכינה, ושכינה אינה בטלה", און דערפאר איז אפי' נאך דערויף וואס דער ביהמ"ק איז חרב געווארן, איז "אע"פ ששוממין בקדושתן הן עומדים".

כח. אין דערויף ווערט גלייך א שאלה:

אוצר החכמה

ע"ד ווי ס'שטייט[100] בנוגע צו דער קדושה פון דעם ביהמ"ק "ומקדשי תיראו", און מ'איז מוסיף[101] "לא מהמקדש אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על המקדש" - איז עד"ז אויך בנוגע צו די קדושה פון א"י (סיי די קדושה וואס איז געווארן דורך כיבוש יהושע, און סיי "קדושת עזרא"), אז דאס איז אויך פארבונדן מיט קדושת השכינה,

האט דאס לכאו' געדארפט זיין אין דעם זעלבן אופן ווי קדושת המקדש וירושלים, אז ס'זאל-קיינמאל ניט בטל ווערן, איז פארוואס זאגט מען אז "כיון שנלקחה הארץ מידיהם בטל הכיבוש כו'", און ס'ווערט בטל די קדושה?

אוצר החכמה

איז דער ביאור בזה:

די קדושה פון דעם ביהמ"ק איז פארבונדן דערמיט וואס דארטן איז געשטאנען די שכינה בגילוי, ווי ס'שטייט[102] "בנה בניתי בית זבול לך מכון לשבתך עולמים", און "הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך ואף כי הבית הזה"[103] - בניחותא[104], דארטן איז געווען די שכינה בגילוי, און ווי מ'זאגט[105] "כדרך שבא ליראות כך בא לראות", מ'איז אהינצו געקומען זעהן "את פני האדון ה' גו'"[106].

משא"כ די קדושה פון גאנץ א"י, איז דאס טאקע מיוסד און פארבונדן מיט קדושת השכינה, אבער דארטן איז די שכינה ניט בגילוי אזוי ווי אין ביהמ"ק, נאר דאס קומט בהתלבשות אין אנדערע ענינים, אין תרומות ומעשרות וכו' (ע"ד ווי די שכינה קומט בהתלבשות אין מצות תפילין (וואס "הוקשה כל

- התורה -

---

100) קדושים יט, ל. 101) יבמות ו, ריש ע"ב. רמב"ם הל' ביהב"ח רפ"ז. 102) מ"א ח, יג. 103) שם, כז. 104) ראה לקו"ש ח"ג ע' 894. 105) חגיגה ב, א. 106) ל' הכתוב - תשא לד, כג.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 284 הודפס ע"י א

התורה כולה לתפילין"[107], ועד"ז בכל עניני התורה ומצותי׳).

וואס דערפון איז פארשטאנדיק, אז אין דעם ארט וואו די שכינה איז בגילוי, איז "שכינה אינה בטלה", און דערפאר זאגט מען בנוגע צום מקדש וירושלים אז "קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא"; משא"כ אין אן ארט וואו די שכינה קומט אין אן אופן של התלבשות, קען זיין אז דער פארשטעל זאל זיין אין אן אופן אז מ׳וועט אינגאנצן ניט זעהן דעם ענין השכינה, און דערפאר קען בטל ווערן די קדושה פון א"י (וויבאלד אז "נלקחה הארץ מידיהם").

כט. בנוגע צו דעם חילוק צווישן קדושה ראשונה מיט קדושה שני׳ - איז דא די קושיא וואס מפרשי הרמב"ם[108] פרעגן:

א) מיט וואס איז דער כח פון חזקה גרעסער פון דעם כח פון כיבוש - אדוי ווי בנוגע צו כיבוש זאגט מען אז "כיון שנלקחה הארץ מידיהם בטל הכיבוש", קען מען זאגן עד"ז אויך בנוגע צו חזקה?

ב) ווען ס׳איז געווען די קדושה ראשונה ביי כיבוש יהושע, איז דאך אויך געווען אן ענין של חזקה, ווארום נאך דעם כיבוש איז דאך געווארן דער ישוב פון א"י, מ׳האט געבויט הייזער און חורש געווען שדות וכו׳, וואס דאס זיינען ענינים של חזקה, איז צי דערפאר וואס ביי קדושה ראשונה איז געווען אויך דער ענין פון כיבוש (סיי כיבוש און סיי חזקה) איז דאס שוואכער פון קדושה שני׳ וואס דארט איז געווען מערניט ווי חזקה אליין?

עס זיינען דא מפרשים[109] וואס ווילן מבאר זיין אז די נפק"מ צווישן קדושה ראשונה מיט קדושה שני׳ איז, אז "לא קדשוה בפה אלא בימי עזרא".

מ׳קען אבער אזוי ניט זאגן, ווארום: א) מ׳געפינט ניט אז ס׳זאל זיין מרומז אין תושב"כ אדער אין תושבע"פ אז "לא קדשוה בפה אלא בימי עזרא", ב) דער ביאור שטייט ניט אין רמב"ם (אפי׳ ניט ברמז), ווארום דער רמב"ם זאגט אז דאס וואס די קדושה שני׳ ווערט ניט בטל, איז דערפאר וואס "לא קדשה בכיבוש אלא בחזקה" (און ניט דערפאר וואס קדשוה בפה).

ל. זיינען דא מפרשים[110] וואס פארענטפערן די קושיא הנ"ל אויפן רמב"ם, אז די חזקה וואס איז געווען ביי עזרא איז

- געווען -

----

107) קידושין לה, א. 108) כס"מ. 109) רדב"ז לרמב"ם הל׳ תרומות פ"א ה"ה. 110) תויו"ט עדיות פ"ח מ"ו. מלא הרועים ערך קדושה ראשונה אות ס.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 285 הודפס ע"י א

געוועז ניט אין אן אופן של כיבוש (אזוי ווי ביי יהושע), נאר אין אן אופן של מתנה, ווי עס ווערט דערציילט אין כתובים[111] אז כורש מלך פרס האט מכריז געווען אז די וואס ווילן גיין אין א"י, איז ניט נאר אז ער גיט זיי דעם רשיון, נאר ער וועט זיי אויך מסייע זיין[112].

און וויבאלד אז ביי יהושע איז דאס געווען אין אן אופן של כיבוש, ס'איז געווען היפך הרצון פון די שבעה אומות וועלכע מ'האט כובש געווען, איז דער כיבוש הנכרים שלאח"ז מבטל דעם כיבוש פון אידן; משא"כ די חזקה פון עזרא וואס איז געווען "מדעת הנותן", ווארום אוה"ע האבן געזאגט "מי בכם מכל עמו גו' ויעל"[113], איז דער כיבוש נכרים ניט מבטל די חזקה וואס איז געווען מדעת הנותן.

אבער דער תירוץ איז אויך ניט פארשטאנדיק:

ביי כיבוש יהושע געפינט מען אז די גבעונים האבן איבערגעגעבן זייערע שטעט צו אידן (ניט דורך א מלחמה), און די זיינען געווארן "חוטבי עצים ושואבי מים"[114], ד.ה. אז דארטן איז די חזקה פון אידן געווען מדעת הנותן;

און אעפ"כ, ווען מ'זאגט אז די קדושה ראשונה וואס איז געווען ביי כיבוש יהושע איז בטל געווארן (דערפאר וואס "נלקחה הארץ מידיהם"), איז דאס געזאגט געווארן בנוגע צו גאנץ א"י, כולל אויך דער חלק פון א"י וואס איז פריער געווען ביי די גבעונים, וואס דארטן האבן אידן מחזיק געווען מדעת הנותן (ועד"ז בנוגע צו די אנדערע ערטער וואו די אומות האבן מסכים געווען צאלן מס (אע"פ אז זיי זיינען סאקע געווען "לצנינים בצדיכם"[115] פאר אידן), ועאכו"כ אז זיי האבן מסכים געווען צו דער חזקה פון אידן) -

און ע"פ הנ"ל אז די קדושה שני' ווערט ניט בטל דערפאר וואס דעמולט איז די חזקה געווען מדעת הנותן - האט געדארפט אויסקומען אז אין די ערטער וואס מ'האט מחזיק געווען מדעת הנותן ביי קדושה ראשונה (אזוי ווי די ארץ פון די גבעונים), זאל די קדושה ראשונה ניט בטל ווערן

מוז מען זאגן אז ביי קדושה שני' איז געווען אן ענין מיוחד (וואס איז מבואר אין תורה) וואס דער ענין איז ניט געווען ביי קדושה ראשונה פון כיבוש יהושע - און דערפאר איז די קדושה שני' אין אן אופן אז דאס ווערט ניט בטל.

- לא. -

---

111) עזרא א, א-ג. דה"ב לו, כב-כג. 112) עזרא שם, ד.
113) ל' הכתוב - שם, ג. דה"ב שם, כג. 114) יהושע ט, כא.
115) מסעי לג, נה. וראה גם יהושע כג, יג.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 286 הודפס ע"י א

לא. והביאור בזה:

אין תושב"כ[116] (ועאכו"כ אין תושבע"פ[117]) זיינען דא כמה נבואות וואס דארפן שטיים בפירוש אז נאך דערויף וואס ס׳וועלן זיך ענדיקן די שבעים שנה פון גלות בבל, וועט זיין די פקידה און די גאולה פון גלות בבל, און מ׳וועט קומען צוריק אין א"י, לויט דעם מאמר וציווי פון דעם אויבערשטן וואס "גלה סודו אל עבדיו הנביאים"[118], ביז וואנעט אז די לויים וואס האבן ניט געוואלט עולה זיין אין א"י, האבן באקומען אן עונש אויף דערויף, כמבואר אין מדרשי חז"ל[119].

וואס אע"פ אז אויך ביי יהושע איז געווען א ציווי פון דעם אויבערשטן אז מ׳זאל גיין כובש זיין א"י, ווי דערציילט באריכות אין פרשת המרגלים[120] - איז אבער דא א נפק"מ צווישן דעם ציווי פון דעם אויבערשטן בנוגע צו כיבוש יהושע, און דער ציווי פון דעם אויבערשטן אז נאך גלות בבל זאל מען קומען צוריק אין א"י:

ביי כיבוש יהושע האט דער אויבערשטער געהייסן אז מ׳זאל <u>כובש</u> זיין א"י דורך <u>מלחמה</u>, וואס דאס איז געווען פארבונדן מיט "ואתם תעברו <u>חמושים</u> לפני אחיכם כל גבורי חיל"[121], ד.ה. אז דער ציווי איז געווען אז ס׳זאל זיין א כיבוש דורך אן ענין של מלחמה, אז ס׳זאל זיין "וטרף זרוע אף קדקוד"[122], מיט אלע פרטים וואס ווערן אויסגערעכנט ווי אזוי ס׳איז געווען כיבוש יהושע - וואס וויבאלד אז יהושע איז געווען "משרת משה"[123], איז פארשטאנדיק אז יעדער ענין וואס ער האט געטאן איז געווען לויט דעם ציווי פון משה.

איז וויבאלד אז דער ציווי פון דעם אויבערשטן איז מלכתחלה געווען אין אן אופן אז מ׳זאל דאס איינעמען אין אן אופן של כיבוש דורך א מלחמה - האט דאס אויף זיך די הגבלות וואס זיינען דא אין דעם ענין פון כיבוש; און דערפאר איז בשעת אז "נלקחה הארץ מידיהם" דורך דעם כיבוש הנכרים, איז בטל געווארן דער כיבוש פון אידן.

משא"כ אבער בנוגע צו עליית עזרא ונחמי׳ - איז דער ציווי געווען אז ס׳זאל זיין פארבונדן (ניט מיט כיבוש, נאר) מיט חזקה, ובמילא איז דארטן ניטא די הגבלות און גדרים פון כיבוש, מ׳דארף נאר האבן אז מ׳זאל מאכן א חזקה וואס ווערט אנגערופן "חזקה" ע"פ תורה.

- וואס -

---

116) ירמי׳ כט, י. וראה גם דניאל ט, ב. 117) ראה מגילה יא, ב ואילך. ועוד. 118) עמוס ג, ז. 119) יבמות פו, ב. ועוד. רמב"ם הל׳ מעשר פ"א ה"ד. 120) יהושע קאפיטל ב. 121) שם א, יד. 122) ברכה לג, כ. 123) בהעלותך יא, כח

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 287 הודפס ע"י א

וואס דערמיט איז פארשטאנדיק דער חילוק צווישן די חזקה וואס איז געווען ביי עזרא מיט די חזקה וואס איז געווען ביי יהושע (אפי' ביי די גבעונים, וואס דארטן איז די חזקה געווען מדעת הנותן, ווארום אע"פ אז דאס איז געווען באונס, איז דאך אבער דער דין[124] אז "תליוהו וזבין זביני' זביני"):

ביי יהושע איז דער ציווי געווען אז מ'זאל כובש זיין א"י אין אן אופן של מלחמה, ובמילא זיינען דארטן דא די גדרים פון כיבוש, משא"כ בנוגע צו עזרא, וואס דארטן איז געווען דער ציווי אז ס'זאל נאר זיין אן ענין של חזקה*[124].

לב. בנוגע צו כללות הענין פון ארץ ישראל - איז אע"פ אז בפשטות איז קדושה ראשונה פארבונדן מיט כיבוש יהושע, וואס דאס האט זיך אנגעהויבן זינט יהושע האט כובש געווען א"י, עאכו"כ בנוגע צו קדושה שני' וואס זי איז פארבונדן מיט קדושת עזרא, האט זיך דאס אנגעהויבן זינט עזרא האט עולה געווען פון בבל אין א"י,

פונדעסטוועגן, איז דאס נאר ווען ס'רעדט זיך וועגן קיום המצוות התלויות בארץ, בנוגע צו תרומות ומעשרות וכיו"ב, ווי ס'ווערט אויסגערעכנט אין רמב"ם און נאך פוסקים:

אבער בנוגע צו בעה"ב'שקייט אויף ארץ ישראל - שטייט[125] "ונתתי אותה לכם מורשה אני ה'", "ירושה היא לכם מאבותיכם"[126]

און ווי ער זאגט אין ירושלמי[127] "אם מתנה למה ירושה ואם ירושה למה מתנה, אלא מאחר שנתנה להן לשום מתנה חזר ונתנה להן לשום ירושה", ד.ה. אז אידן האבן באקומען א"י סיי אין אן אופן פון מתנה און סיי אין אן אופן פון ירושה.

וואס די מעלה פון ירושה איז - ווי די גמרא[128] פסק'נט אפ אז "ירושה אין לה הפסק", און ווי דער ראגאטשאווער[129] איז מבאר אז "אין לה הפסק" מיינט אז אין דערויף קענען ניט זיין קיינע שינויים, ווארום דאס איז פארבונדן מיט "עצם המוריש";

און די מעלה פון מתנה איז - אז "כל הנותן בעין יפה נותן"[130], ובפרט לויט ווי דער צ"צ[131] איז מבאר בארוכה דעם ענין פון "יהונתן", וואס "נתן" איז דער ענין פון "מתנה" -

- אבער -

---

124) ב"ב מח, ב. *124) לשלימות הענין - ראה שיחת מוצאי ש"פ ראה סכ"ה ואילך. 125) וארא ו, ח. 126) ב"ב קיט, ב. 127) שם פ"ח ה"ב. 128) ב"ב קכט, ב. 129) צפע"נ מילואים לב, א. 130) ראה ב"ב נג, א. 131) אוה"ת בראשית יא, א ואילך. וראה גם אוה"ת ראה ע' תשסא ואילך.

 הנחת הת' בלתי מוגה

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס : 288 הודפס ע"י או

אבער ביי מתנה איז ניטא די מעלה אז "אין לה הפסק";

בשעה מ'גיט אבער א מתנה צו דעם וואס איז ראוי לירושה - איז דא סיי די מעלה פון מתנה, און סיי די מעלה פון ירושה

וואס דער ענין אז א"י געהערט צו אידן האט זיך אנגעהויבן פון אברהם אבינו - ובפרט לויט ווי רש"י [132] ברענגט אראפ דרשת המדרש[133] עה"פ[134] "לזרעך נתתי את הארץ הזאת", אז ס'שטייט "נתתי" לשון עבר - "כבר נתתי"[135].

און דאס איז ניט אין אן אופן פון חכירה (פארדינגען) ח"ו, אדער אז דאס איז פארבונדן מיט געוויסע תנאים - ח"ו וח"ו אז ס'זאל זיין אזא קס"ד, דערמיט איז מען מעדער רח"ל דעם גאנצן ענין פון ירושת הארץ.

ביז וואנעט אז ס'איז דא דער פס"ד בדור אין משנה און אין גמרא און אין פוסקים, אז "בנות צלפחד נטלו ג' חלקים בנחלה, חלק אביהן שהי' עם יוצאי מצרים, וחלקו עם אחיו בנכסי חפר, ושהי' בכור נוטל שני חלקים"[136], אע"פ אז "אין הבכור נוטל בראוי כבמוחזק", ווארום "ארץ ישראל מוחזקת היא"[137], ס'איז ניט נאר "ראוי", נאר ס'איז שוין "מוחזק", נאך איידער אידן זיינען אריינגעגאנגען אין א"י.

לג. און אע"פ אז ס'איז דא דער מארז"ל הידוע[138] אז א"י ניתנה בתנאי, אז ס'דארף זיין דער קיום פון די מצוות התלויות בארץ - איז דאס נאר בנוגע צו קדושת הארץ, אבער בנוגע צו דער בעה"ב'שקייט אויף א"י, זאגט מען אז "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים"[139], אז "ברצונו נטלה מהם ונתנה לנו"[140], וואס דאס האט זיך אויפגעטאן בזמן אברהם אבינו, ווי געבראכט פריער (סל"ב) אז ס'שטייט "לזרעך נתתי", "כבר נתתי".

און פון דעמולט איז "ארץ ישראל מוחזקת היא", ביז בנוגע לפס"ד בפועל, אז די בכורים האבן גענומען פי שנים.

און ווי מ'האט גע'טענה'ט צו עבן[141] אז ער זאל ניט מטיל זיין קיינע ספיקות אין דעם ענין פון חלוקת הארץ - דערפאר וואס דאס איז נוגע צו דעם גאנצן ענין פון ארץ ישראל, תורת ישראל, און ה' אלקי ישראל, וואס "כולא חד".

- און -

---

132) עה"פ לך לך טו, יח. 133) ב"ר פמ"ד, כב. 134) לך לך שם. 135) ירושלמי חלה פ"ב ה"א. 136) ב"ב קטז, סע"ב במשנה. 137) שם קיט, א. 138) מכילתא עה"פ יתרו יח, כז. מדרש תהלים עה"פ קלב, א. יל"ש תהלים רמז תתפא בסופו. 139) תהלים קיא, ו. 140) פרש"י ר"פ בראשית. 141) סנהדרין מג, ב.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 289 הודפס ע"י א

און ווי ס'שטייט אין מכילתא[142] אז דער אויבערשטער האט בוחר געווען אין א"י מכל הארצות, און ער האט דאס אנגערופן בשם "ארצי"[143] [ווי ס'ברענגט זיך אראפ אין פוסקים[144] אז א"י ווערט אנגערופן ארצו של הקב"ה] - און ער האט אפגעגעבן זיין ארץ צו אידן, אין אן אופן פון "נחלת עולם", אן קיינע תנאים.

און דאס וואס ס'איז פארבונדן מיט קיום המצוות התלויות בארץ - איז דאס נאר בנוגע צי מ'געפינט זיך אין א"י, אז בשעת ס'איז דא דער קיום המצוות התלויות בארץ, געפינען זיך אידן אין א"י, און אויב ס'איז ניטא דער קיום המצוות התלויות בארץ, ווערט דער ענין פון "גלינו מארצנו";

אבער אפי' ווען אידן געפינען זיך אין גלות, איז דאס אויך "ארצנו", ביז אז ס'איז דא דער פס"ד ברור[145] בנוגע צו פרוזבול און הרשאה וכו', אז אויך איצטער האט יעדער איד א נחלה אין א"י.

און מ'דארף גאר ניט אנקומען צו ראיות פון תשובות הגאונים וכיו"ב - ס'איז א פס"ד ברור אין משנה (סיי אין בבלי און סיי אין ירושלמי[146]) אז בנות צלפחד האבן באקומען נחלת צלפחד אויך אלס בכור, וויבאלד אז "ארץ ישראל מוחזקת היא", פון די צייטן פון אברהם אבינו [אע"פ אז צווישן איז געווען דער חטא העגל, חטא המרגלים, און דאס וואס אידן זיינען געווען ארבעים שנה במדבר - האט דאס אבער ניט אנגערירט דאס וואס "ארץ ישראל מוחזקה היא" בא יעדער איד און ביי אלע אידן].

און די אלע ענינים וואס מ'זאגט אז קדשה לשעתה און ניט לעתיד לבוא וכו' - איז דאס מערניט ווי בנוגע צו דעם ענין פון קיום המצוות ההלויות בארץ[147], אדער ווי אנדערע מפרשים[148] זיינען מסביר אז דאס איז פארבונדן מיט קדושת הארץ;

דאס האט אבער ניט קיין שייכות צו דער בעלות פון יעדער אידן און אלע אידן אויף גאנץ ארץ ישראל לגבולותי' - וויבאלד אז דער אויבערשטער האט אפגעגעבן גאנץ א"י צו אברהם אבינו, אין אן אופן פון "כבר נתתי", און פון אברהם איז דאס אנגעקומען צו יצחק, און פון יצחק צו יעקב, און

- דערנאך -

---

142) בהחלתו. 143) יואל ד, ב. 144) ראה אנציקלופדי' תלמודית כרך ב ערך א"י ס"ע ריג. וש"נ. 145) שו"ת מהר"ם ב"ר ברוך סתק"ל. ס' השטרות לר"י ברצלוני ע' 43. אוצה"ג קידושין סקמ"ו-קנא. וראה שיחת מוצאי ש"פ לך לך ש.ז. הע' 69. 146) ב"ב שם. 147) ראה אנציקלופדי' שם ע' ריד קרוב לסופו. וש"נ. 148) ראה בהנסמן שם ע' ריח הע' 129.

 הנחת הת' בלתי מוגה

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 290 הודפס ע"י או

דערנאך צו די שבעים נפש, און צו די ששים רבוא אידן, און דערנאך צו יוצאי חלציהם עד סוף כל הדורות.

און קיינער קען ניט אנרירן די שייכות און די בעה"ב׳-שקייט פון אידן אויף גאץ א"י, ועד"ז קען קיינער ניט מוותר זיין אויף א טייל פון א"י, דאס זיינען דברים בטלים ומבוטלים, וויבאלד אז א"י איז געגעבן געווארן צו אידן פון דעם אויבערשטן אליין, אין אן אופן פון "כבר נתתי".

אוצר החכמה

דאס האט ניט קיין שייכות צו די ג׳ שבועות[149], וואס דארפן רעדט זיך ווי אזוי מ׳גייט ארויס פון גלות; ס׳האט ניט קיין שייכות צו דעם ענין פון "לא תחנם"[150], צי געבן שטחים אדער ניט געבן שטחים, ווארום דאס איז א באזונדער דין פרטי בנוגע צו א שטח פרטי אין א"י, דאס האט אבער ניט קיין שייכות צו דער בעלות פון אירן אויף גאנץ א"י, וואס זייער בעלות איז געווען במשך כל הדורות (אפי׳ אין דעם דור וואס איז געווען דער חטא העגל און חטא המרגלים, ועד"ז שאר הדורות), און זיי זיינען מוחזקים אין גאנץ א"י, און אזוי בלייבט דאס אין אן אופן בל ישונה.

לד. דובר אודות המצב באה"ק.

* * *

לה. וויבאלד אז די ענינים האמורים לעיל, סיי דאס וואס מ׳האט גערעדט וועגן דעם ענין החינוך, און סיי דאס וואס מ׳האט גערעדט וועגן דעם מצב פון אה"ק, זיינען פארשטאנדיק בפשטות - איז פארוואס דארף מען אזוי פיל רעדן וועגן דעריף?

אוצר החכמה

בשעת ס׳רעדט זיך וועגן א דבר הקשה וואס מ׳דארף אויף דערויף האבן א גרויסע שקו"ט וכו׳ - דארף מען דעמולט אויס-נוצן דעם שכל אז מ׳זאל זיך קענען פאנאנדערקלייבן אין א דבר הקשה, און אן ענין וואס איז ניט קלאר;

וועו ס׳רעדט זיך אבער וועגן אן ענין וואס איז בלאה"כ קלאר און פארשטאנדיק בפשטות, און מ׳דארף גארניט אויפטאן אין דעם, און באווייזן המצאות שכליות וכו׳, ווארום ס׳איז א דבר הפשוט - האט דאס דער אויבערשטער מלכתחלה ניט געדארפט ארייננשטעלן אין א שקו"ט פון שכל, און אז מ׳זאל רעדן וועגן דעם אין אן אופן של הסברה שכלית; ער האט נאר געדארפט מאכן א מעמד ומצב אז מ׳זאל אזוי טאן בדרך ממילא?!

- לו. -

----

149) כתובות קיא, רע"א. 150) ל׳ הכתוב - ואתחנן ז, ב. וראה פרש"י עה"פ. ע"ז כ, ריש ע"ב. רמב"ם הל׳ עכו"ם פ"י ה"ג-ד. ועוד.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס : 291 הודפס ע"י או

משיחת מוצאי ש״ק פרשת ראה תשל״ח

המקדש" (ווי די גירסא פון דעם אלטן רבי'ן בסידורו, און אזוי איז אויך גירסת הרמב"ם) - במילא קען מען ניט זאגן אז דאס גייט אויף גאנץ ירושלים.

מוז מען דאך זאגן (ווי געזאגט פריער (סכ"ב)) אז וויבאלד רוב מפרשי המשנה שטעלן זיך ניט אויף דער קשיא, איז פארשטאנדיק, אז ע"ד ההלכה איז דאס טאקע א קשיא, אבער ווען מ'לערנט די משנה בפשטות, איז דאס ניט קיין קשיא (ע"ד ווי מ'זאגט דעם זעלבן חילוק בנוגע צו תושב"כ, אז ס'איז דא אמאל וואס ע"ד ההלכה איז דאס א קשיא, און ע"ד הפשט איז דאס קיין קשיא ניט) -

וכפי שיתבאר לקמן.

כד. דובר בארוכה אודות הכצב באה"ק.

* * *

כה. מ'האט דאך גערעדט אין דער פריערדיקער התוועדות[109] וועגן הל' ביהב"ח, וואס דאס איז אויך געווען פארבונדן מיטן סיום אויף מסכת תענית.

וואס אין דעם סיום פון מסכת תענית[110] שטייט: "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים", און כמה טעמים בזה[111] זיינען פארבונדן מיטן זמן שביהמ"ק הי' קיים, וואס דערפאר איז דער ענין וואס "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים" געווען דוקא בזמן שביהמ"ק הי' קיים, ווי געבראכט אין דער השלמה צום שו"ע[112].

בנוגע צו דעם טעם אז דעמולט "פסקו מלכרות עצים למערכה", וואס דערפאר "קרו לי' יום תבר מגל" - איז פארשטאנדיק די שייכות דערפון צום זמן שביהמ"ק הי' קיים, ווארום מ'רעדט וועגן כריתת עצים צום מזבח.

עד"ז בנוגע צו דעם טעם אז דעמולט "כלו מתי מדבר", איז אויך פארשטאנדיק די שייכות דערפון צום זמן שביהמ"ק הי' קיים - ווארום דאס איז געווען דער תנאי אז מ'זאל קענען ארייגגיין אין א"י, און בויען דארטן דעם ביהמ"ק.

אבער בנוגע צו דעם טעם אז דעמולט איז "הותרו שבטים לבוא זה בזה" - איז לכאו' ניט פארשטאנדיק: וואס פאר א שייכות האט דאס מיטן ביהמ"ק, אדער מיט א"י בכלל?

- ואדרבה: -

----

109) שיחת כ"ף מנ"א סכ"ה ואילך. 110) כו, ב במשנה. 111) הובאו בגמרא שם ל, ב ואילך. 112) סקל"א סוס"ח. וראה חדא"ג מהרש"א לתעניה שם.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס : 368 הודפס ע"י א

ואדרבה: דער דור שנכנסו לארץ האבן ניט געטארט חתונה האבן זה בזה, ווארום ס'איז געווען דער ציווי פון "ולא תסוב נחלה ממטה אל מטה גו'"[113], און דאס וואס דערנאך איז "הותרו שבטים לבוא זה בזה", האט לכאו' קיין שייכות ניט מיט דער כניסה לארץ?

איז דער ביאור בזה:

מ'האט גערערט פריער[114] אז אין א"י זיינען דא צוויי ענינים: דער ענין פון ירושה, און דער ענין פון מתנה. און ווי געבראכט פון ירושלמי אין ב"ב[115] "אם מתנה למה ירושה ואם ירושה למה מתנה, אלא מאחר שנתנה להן לשום מתנה חזר ונתנה להן לשום ירושה".

וואס דער ענין הירושה האט זיך אנגעהויבן פון אברהם אבינו, און פון אים באקומען דאס אידן אלם ירושה; און דערנאך איז אויך דא דער ענין וואס א"י איז אן ענין של מתנה.

וואס מצד דעם ענין הירושה וואס איז דא אין א"י, דארפן די שבטים זיין אסורים לבוא זה בזה, ווארום א"י איז אן ענין של ירושה, נחלת אבות, וע"ד ווי דאס איז בנוגע צו קבר אבות, אז אויב מ'גיט דאס איבער צו אן אנדערן וואס איז ניט פון דער משפחה, איז דאס פוגם אין כבוד המשפחה[116].

דאס איז אבער נאר אויב כ'זאגט אז דאס איז אן ענין של ירושה, נחלה אבות, משא"כ אויב דאס איז אן ענין של מתנה, וואס מצד דעדויף קען זיין דער ענין וואס "הותרו שבטים לבוא זה בזה".

און וואס דערמיט איז פארשטאנדיק די שייכות פון דעם טעם אז "הותרו שבטים לבוא זה בזה" מיט דעם ענין פון א"י (ובמילא - אויך מיטן ביהמ"ק[117]).

כו. בנוגע צו דעם ענין המתנה וואס איז דא אין א"י, זיינען דא צוויי ענינים: ס'איז דא דער ענין פון קנין כמוני, אן ענין של בעלות, און ס'איז דא דער ענין פון קדושה

וע"ד ווי מ'געפינט בנוגע צו נישואי איש ואשה, אז אין דערויף זיינען דא צוויי ענינים: דער קנין ממון, אדער בעלות, און דער ענין פון איסור, "אסר לה אכו"ע כהקדש"[118] -

איז עד"ז אויך בנוגע צו א"י, אז ס'איז דא דער קנין

- ממון -

---

113) מסעי לו, ט. 114) שיחה הנ"ל סל"ב. 115) פ"ח ה"ב. 116) ב"ק ק, ב. דמב"ם הל' מכירה ספכ"ר. ועוד. 117) דאה לקמן סל"ד. 118) קידושין ב, ריש ע"ב.

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס : 369 הודפס ע"י א

ממון און בעלות וואס אידן האבן אין א"י, וואס דאס האט זיך אויפגעטאן ביי אברהם אבינו, ווי ס'שטייט[119] "לזרעך נתתי" - "כבר נתתי"[120]; און דערנאך איז דא דער ענין פון קדושת הארץ.

וואס אין דערויף איז אויך דא דער ענין וואס "אסר לה אכו"ע", ווי עד זאגט אין מכילתא בתחלתה אז "עד שלא נבחרה א"י היו כל הארצות כשרות לדבדות" וואס דערפאר זעט מען אז ס'איז געווען "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים"[121], אבער "משנבחרה א"י יצאו כל הארצות", און דער ענין הנבואה קען זיין מערניס ווי אין א"י (סיידן אויב ער האט שוין אמאל געהאט א נבואה זייענדיק אין א"י, ע"ד ווי ס'איז געווען אין נבואת יחזקאל "על נהר כבר"[122], וואס דאס איז געווען רערפאר וואס ער האט שוין געהאט לפנ"ז א נבואה אין א"י, "שהי' כבר"[123]).

וואס דער קנין ממון און די בעלות וואס אידן האבן אין א"י, איז ניט פארבונדן מיט דער כניסה לארץ, ווארום דאס האט זיך אנגעהויבן פון אברהם אבינו, וואס אים האט דער אויבערשטער געזאגט "לזרעך נתתי את הארץ הזאת", "כבר נתתי" אבער דער ענין הקרושה פון א"י, וואס דערמיט זיינען פארבונדן די מצוות התלויות בארץ - איז פארבונדן מיט דער כניסה לארץ, און דאס האט זיך אויפגעטאן ביי כיבוש יהושע (וואס דעמולט איז געווען די קדושה ראשונה).

און בנוגע צו די מצוות התלויות בארץ, וואס זייער חיוב איז תלוי אין דער כניסה לארץ (וואס דעמולט מוט זיך אויף קדושת הארץ) - זיינען דא מצוות אין וועלכע מ'איז נתחייב געווארן ערשט נאך די שבע שכבשו און שבע שחלקו[124], און ס'זיינען דא מצוות, בדוגמא ווי מצות חלה, וואס מ'איז איר נתחייב געווארן גלייך ווען מ'איז אריין אין א"י, קודם די שבע שכבשו ושבע שחלקו, ווי ס'שטייט[125] בנוגע צו מצות חלה "בבואכם אל הארץ", וכמאמר רז"ל[126] "משונה ביאה זו מכל ביאות שבתורה, שבכולן נאמר כי תבא כי תבאו . . שאינה אלא לאחר ירושה וישיבה . . אבל זו נאמר בה בבואכם, משנכנסו בה ואכלו מלחמה נתחייבו בחלה".

כז. בנוגע צו ביאור דברי הרמב"ם[127] אין דעם חילוק צווישן קדושה ראשונה און קדושה שני':

- מ'איז -

----

119) לך לך טו, יח. 120) ירושלמי חלה פ"ב ה"א. 121) בא יב, א. 122) יחזקאל א, א. ובכ"מ. 123) מו"ק כה, א ובפרש"י שם ד"ה שהי' כבר. 124) ראה אנציקלופדי' תלמודית כרך ב ערך א"י ע' ריט. וש"נ. 125) שלח טו, יח. 126) ספרי הובא בפרש"י עה"פ. פרש"י כתובות כה, סע"א ד"ה נתחייבו בחלה. 127) הל' ביהב"ח פ"ו הט"ז.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 370 הודפס ע"י

אוצר החכמה

מ'איז ניט מחוייב צו זאגן אז דער רמב"ם האלט ווי אלע דעוה, דאס איז אן ענין וואס איז אומעגליך, ווארום צווישן די אלע דעות זיינען דאך אויך דא דעוה הפכיות, קען מען דאך ניט האלטן ווי ביידע דעות.

וואס דערפאר בשעת מ'געפינט אז ס'שטייט אין ירושלמי[128] אז מ'איז מחוייב אין מצות חלה אויך אויף די תבואה שגדלה קודם שנכנסו לארץ (וואס דעמולט שטימט דאס ניט דערמיט וואס דער רמב"ם זאגט אז "קדושת המקדש וירושלים מפני השכינה ושכינה אינה בטלה", משא"כ "חיוב הארץ בשביעית ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כבוש כו'" - ווארום מ'זעט דאך אז דער חיוב פון חלה איז אויך אויף הבואה שגדלה קודם שנכנסו לארץ)

איז מען ניט מחוייב צו זאגן אז דער רמב"ם האלט אז די דעה וואס זאגט אז מ'איז געווען מחוייב אין חלה אויך אויף הבואה שגדלה קודם שנכנסו לארץ, איז מתאים מיט דער דעה (לויט וועלכע ער פסק'נט) אז "קדושת המקדש וירושלים" ווערט ניט בטל דערפאר וואס זי איז "מפני השכינה", משא"כ די קדוכה ראשונה פון שאר א"י איז געווען נאר לשעתה און ניט לע"ל, ד.ה. אז זי איז בטל געווארן, דערפאר וואס דעד "חיוב הארץ בשביעית ובמעשרות אינו אלא מפני שהוא כיבוש וכו'".

דאס וואס מ'דארף יע פארענטפערן אין דברי הרמב"ם - איז בנוגע צו ענינים וועלכע זיינען ניט הלוי במחלוקת:

די גמרא[129] זאגט אז בנות צלפחד האבן גענומען אין נחלת צלפחד אויך דעם חלק הבכורה, וואס דאס באווייזט אז דער קנין כמון וואס איז דא אין א"י איז געווען קודם שנכנסו לאדץ, וואס דערפאר הייסט דאס ניט "ראוי" נאר "מוחזק", און דערפאר נעמט דער בכור פי שנים -

און דערפאר מוז מען מחלק זיין אז ס'זיינען דא צוויי ענינים אין א"י: דער קנין ממון און בעלות וואס אידן האבן אין א"י, וואס דאס האט זיך אנגעהויבן אידעד אידן זיינען געקומען אין א"י, אנהויבנדיק פון אברהם אבינו (וואס דערפאר האבן בנות צלפחד באקומען אויך דעם חלק הבכורה, וויבאלד אז "ארץ ישראל מוחזקה היא"[129]);

און דערנאך איז דא דער ענין פון קדושה א"י, וואס אין דערויף זיינען הלוי די מצווה התלויות בארץ - וואס דאס האט זיך אנגעהויבן ווען אידן זיינען אריין אין א"י (ווי מ'געפינט ביי כמה מצווה אז זייער חיוב הויבט זיך אן ערשט "כי תבואו אל הארץ"), וואס דער ענין פון כניסה לארץ איז פארבונדן מיט כיבוש יהושע.

- כה. -

---

128) חלה פ"ב ה"א. 129) ב"ב קיט, א.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 371 הודפס ע"י א

כח. בנוגע צו קדושת הארץ וואס האט זיך אויפגעטאן ביי כיבוש יהושע, איז אע"פ אז מ'זעט אז ס'זיינען דא מצוה אין וועלכע מ'איז געווארן מחוייב גלייך ווען מ'איז אריין אין א"י, קודם שבע שכבשו ושבע שחלקו, אזוי ווי מצות חלה, און ס'זיינען דא מצוות אין וועלכע מ'איז געווארן מחוייב ערשט נאך די שבע שכבשו ושבע שחלקו -

לייגט זיך אבער ניט צו זאגן אז אין דער קדושה (וואס איז געווארן דורך כיבוש יהושע) זיינען דא כמה שלבים ודרגות: א) גלייך ווען מ'איז אריין אין א"י, וואס דעמולט איז מען געווארן מחוייב אין מצות חלה וכיו"ב, ב) נאך די שבע שכבשו ושבע שחלקו (אין 14 יאר נאך די כניסה לארץ), וואס דעמולט האט זיך אויפגעטאן נאך אן ענין של קדושה אין א"י, און דערפאר איז מען געווארן מחוייב אין אלע מצוות התלויות בארץ - ווארום ממ"נ: אויב א"י באקומט אן ענין של קדושה, איז ניט שייך זאגן אז דאס איז למחצה לשליש ולרביע.

נאר בפשטות דארף מען זאגן, אז ס'איז געווען א חילוק כללי צווישן קודם שנכנסו לארץ און לאחר שנכנסו לארץ:

קודם שנכנסו לארץ, האבן אידן געהאט אין א"י א קנין ממון, בעלות, ווארום ביי אברהם אבינו איז שוין געווען דער ענין פון "לזרעך נתתי את הארץ הזאת", עס איז אבער נאך ניט געווען דער ענין פון קדושת הארץ, ווי ס'איז אויך פארשטאנדיק פון דער מכילתא אז קודם שנכנסו לארץ איז א"י ניט געווען אויסגעטיילט פון שאר הארצות לגבי דעם ענין הנבואה, ועד"ז איז פארשטאנדיק פון נאך כו"כ מדרז"ל, אויך אין ענינים פון נגלה, והעיקר - ס'איז דעמולט ניט געווען דער חיוב פון מצוות התלויות בארץ;

און לאחר שנכנסו לארץ, האט זיך אויפגעטאן דער ענין פון קדושת הארץ, וואס דערפאר איז געווארן דער חיוב פון מצוות התלויות בארץ.

און דאס וואס מ'זעט אז ס'זיינען דא מצוה אין וועלכע מ'איז מחוייב ערשט נאך די שבע שכבשו ושבע שחלקו - איז ניט דער פירוש אז דעמולט קומט צו נאך אן ענין אין קדושת הארץ; קדושת הארץ האט זיך אויפגעטאן ווען מ'איז אריין אין א"י, וואס דעמולט איז גלייך געווארן א חיוב בנוגע צו כמה מצוות נאר ס'זיינען דא מצוות וואס האבן א תנאי אז זייער חיוב איז ערשט לאחרי ירושה וישיבה (ניט אז דעמולט קומט צו אין קדושת הארץ, נאר ס'איז א תנאי אין דער מצוה).

ע"ד ווי ס'זיינען דא מצוות וואס זיינען פארבונדן מיט כל יושבי' עלי', אזוי ווי דער ענין פון יובל [130] וכיו"ב -

- איז -

130) ערכין לב, סע"ב. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"י ה"ח.

הדפסה ברזולוציה מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 372 הודפס ע"י

איז דאך ניט דער טייטש אז ווען ס'איז כל יושבי' עלי' קומט צו אין קדושת הארץ (וואס עפ"ז וועט אויסקומען אז ס'זיינען דא דריי דרגות אין קדושת הארץ: תיכף משנכנסו, לאחר ירושה וישיבה, און ווען כל יושבי' עלי'), נאר ס'איז א תנאי אין דער מצוה. וע"ד ווי ס'זיינען דא ענינים וואס זיינען פארבונדן מיט ערים מוקפות חומה, ועד"ז בנוגע צו נאך כמה דינים.

און דאס וואס מ'זאגט אז אין חידושי ר"ח הלוי[131] שטייט באופן אחר - איז כמדובר כמ"פ אז ס'איז דא אמאל וואס מ' איז משנה איין ווארט, און דעמולט ווערט נשתנה דער גאנצער ענין - אדער ווי גערעדט פריער (סכ"א) אז מ'געפינט ביי כמה גדולי ישראל (אויך ביים ראגאטשאווער אין די געדרוקטע ספרים) אז אמאל איז מען מפרש באופן כך און אמאל איז מען מפרש באופן אחר.

ובנוגע לענינינו: וויבאלד אז דער רמב"ם זאגט אז קדושת הארץ איז פארבונדן מיט כיבוש יהושע - איז ניט מסתבר צו זאגן אז ס'זיינען דא צוויי דרגות אין דער קדושה (וואס האט זיך אויפגעטאן ביי כיבוש יהושע), ובפרט אז דעמולט וועט מען דארפן זאגן אז ס'איז דא נאך א דרגא אין דער קדושה - ווען כל יושבי' עלי'.

און דאס וואס ס'שטייט אין חידושי ר"ח הלוי - איז אדער אז דער ענין איז פארשריבן געווארן באופן לא מדויק, אדער אז אין דערויף זיינען דא סברות לכאן ולכאן, האט ער געזאגט איין סברא, און מ'קען אויך זאגן די סברא באופן אחר.

וואס דערפאר דארף מען זאגן אז קדושת הארץ האט זיך אויפגעטאן גלייך ווען מ'איז אריין אין א"י, וואס דערפאר איז מען גלייך נתחייב געווארן אין כמה מצוות (לכל הדעות), און דעמולט איז שוין א"י אויסגעקליבן געווארן מכל הארצות לגבי דעם ענין הנבואה וואס גילוי הנבואה איז א קדושה הכי גדולה, אז דאס זאל זיין דוקא אין דער "ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"[132];

און דערנאך קומט צו א תנאי בנוגע לכמה מצוות אז זייער חיוב איז ערשט לאחר ירושה וישיבה, אדער מצוות וואס האבן א תנאי אז זייער חיוב איז דוקא ווען כל יושבי' עלי', ועד"ז בנוגע צו ערים מוקפות חומה וכו' - דאס מאכט אבער ניט קיין שינוי אין קדושת הארץ.

כט. די קדושה ראשונה פון א"י איז געווען פארבונדן מיט

- דעם -

---

131) הל' שמיטה ויובל פי"ב הט"ז. 132) עקב יא, יב.

 הנחה הת' בלתי מוגה

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 373 הודפס ע"י א

דעם ענין פון כיבוש - ווי עס ווערט דערציילט סיי אין חומש[133] און סיי אין יהושע[134], אז דער אויבערשטער האט געהייסן אז מ'זאל ארייננגיין אין א"י אין אן אופן של כיבוש ומלחמה, און ס'זאל זיין "חלוצים תעברו גו'"[135].

און וויבאלד אז אידן האבן געטאן לויט ווי יהושע האט זיי געהייסן (וואס יהושע האט דאס געהערט פון משה רבינו, און משה רבינו האט דאס געהערט פון דעם אויבערשטן), און זיי זיינען ארייך אין א"י אין אן אופן פון כיבוש ומלחמה - האט זיך אויפגעטאן קדושת הארץ דורך (דער כניסה לארץ אין אן אופן של) כיבוש, און ניט דורך חזקה,

ווארום אע"פ אז זיי האבן אויך געמאכט ענינים של חזקה (דורך חרישה אדער דורך נעל וגדר וכו'[136]), אעפ"כ, וויבאלד אז דער ציווי איז געווען אז די כניסה (וואס טוט אויף די קדושה) זאל זיין פארבונדן מיט כיבוש דוקא, איז די חזקה וואס מ'האט געמאכט ניט פארבונדן מיט דעם אופן הכניסה (וואס פועל'ט די קדושה), וויבאלד אז מ'איז ניט נצטווה געווארן אז די כניסה זאל זיין ע"י חזקה[137].

ועפ"ד ווי איינער וועט טאן אלע פעולות של חזקה, ער וועט אבער ניט וועלן קונה זיין די שדה, וואס דעמולט איז ער ניט קונה - איז עד"ז בנדו"ד, אז די חזקה איז ניט פארבונדן מיט דעם אופן הכניסה לארץ (וואס פועל'ט די קדושה), וויבאלד אז דער ציווי איז געווען ס'זאל זיין ע"י כיבוש.

דערנאך קומט צו נאך א הסברה:

וויבאלד אז די קדושה פון א"י האט זיך אויפגעטאן דורך דעם ענין פון כיבוש, קען די חזקה ניט מוסיף זיין אין דער קדושה, ווארום די קדושה איז שוין געווארן דורך דעם כיבוש.

ועפ"ד ווי איינער וועט מאכן פעולות של חזקה אין זיינע נכסים, וואס דורך דעם קומט ביי אים גארניט צו, וויבאלד אז די נכסים זיינען זיינע נאך איידער ער האט געטאן די פעולות.

ל. עס איז אבער נאך אלץ ניט'פארשטאנדיק:

ע"פ האמור אז די קדושה ראשונה איז געווארן דורך כיבוש יהושע - איז לכאו', וויבאלד אז כיבוש יהושע האט

- גענומען -

---

133) מטות לב, כ ואילך. 134) ו, ז, ט, יג. וראה שם ח, א. 135) דברים ג, יח. 136) ב"ב מב, סע"א במשנה. רמב"ם הל' מכירה פ"א ה"ח. 137) ראה ג"כ שו"ת חיים שאל ח"ב סל"ט. צל"ח ברכות ד, א. אבל האזל ריש הל' זכי' ומתנה.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 374 הודפס ע"י או

געגומען זיבן יאר, איז ניט פארשטאנדיק, ווי איז געווארן קדושת הארץ (בנוגע צו די מצוות אין וועלכע מ'איז נתחייב געווארן) גלייך ווען מ'איז אריין אין א"י, קודם די שבע שכבשו?

איז דער ביאור בזה:

יריחו איז געווען מנעולה של א"י[138], וואס דערפאר איז פארשטאנדיק, אז בשעת מ'האט כובש געווען מנעולה של א"י, איז דאס פונקט ווי מ'האט איינגענומען גאנץ א"י.

וואס דערפאר איז גלייך ווי מ'האט כובש געווען יריחו און מ'איז אריין אין א"י, איז געווארן דער ענין פון קדושת הארץ, און מ'איז גלייך נתחייב געווארן אין כמה מצוות וואס זיינען פארבונדן מיט קדושת הארץ:

ס'איז מערניט וואס דערנאך האט מען געדארפט האבן די שבע שכבשו ושבע שחלקו, כדי אז מ'זאל זיך באזעצן אין א"י אין אן אופן של התיישבות, וואס אויף דערויף איז כיבוש אליין אויך ניט מספיק, נאר מ'דארף האבן אז "שיהא כל אחד ואחד מכיר את חלקו"[139], וואס דוקא דעמולט ווערט דאס אן אמת'ע התיישבות,

ביז וואנעט אז ס'זיינען דא כמה מצוות וואס האבן א תנאי אז זייער חיוב איז נאר לאחר ירושה וישיבה (כנ"ל סב"ו); אבער קדושה הארץ האט זיך אויפגעטאן גלייך ווען מ'האט כובש געווען יריחו און מ'איז אריין אין א"י.

עפ"ז וועט אויך צוקומען א הסברה בנוגע צו די ארץ פון די גבעונים, וואס מיט זיי האט מען ניט געדארפט האבן קיין ענין של מלחמה, ווארום זיי זיינען געקומען מרצונם און מסכים געווען זיין "חוטבי עצים ושואבי מים"[140] - און אעפ"כ, ווערט במילא די קדושה אויך דארטן, און עס ווערט ניט פארערכנט פונקט ווי די כניסה אהינצו וואלט געווען דורך חזקה (און ניט דורך כיבוש):

וויבאלד אז "יריחו" איז געווען מנעולה של א"י, און איר האט מען איינגענומען ע"י כיבוש [ס'איז טאקע געווען דורך די כהנים מיטן ארון הברית, און די תקיעה בשופרות וכו'[141], אבער נאך דערויף וואס ס'איז געווען די נפילה החומה, זיינען אריין די אנשי הצבא מיט דעם "חלוץ" וכו', און מ'האט דאס איינגענומען אין אן אופן של כיבוש] אלס "מנעולה"

- פון -

---

138) ראה במדב"ר פט"ו, טו. תנחומא בהעלותך י.
139) הו"כ עה"פ בהר כה, ב. 140) יהושע ט, כא. וראה שם טז, י. 141) שם ו, ד ואילך.

 הנחת הת' בלתי מוגה

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 375 הודפס ע"י א

פון גאנץ א"י - איז פארשטאנדיק, אז קדושת הארץ, כולל אויך די ארץ פון די גבעונים, האט זיך אויפגעטאן ע"י כיבוש, וויבאלד אז מנעולה של א"י איז איינגענומען געווארן אין אן אופן של כיבוש.

אוצר החכמה

לא. קדושת עזרא איז אבער געווען אין אן אופן של חזקה, און דערפאר איז "כל מקום שהחזיקו בה עולי בבל ונתקדש בקדושה עזרא השני' הוא מקודש היום ואע"פ שנלקח הארץ ממנו וחייב בשביעית ובמעשרות".

אוצר החכמה

וואס אויך דערויף פדעגט דער כס"מ: "מה כח חזקה גדול מכח כיבוש"? - איז די הסברה בזה פארשטאנדיק בפשטות:

דער גדר פון כיבוש איז, אז דאס איז נגד הרצון פון דעם וואס מ'איז פון אים כובש - ע"ד ווי ס'איז געווען אין יריחו, אז מלך יריחו האט נים געוואלט אז מ'זאל איינעמען יריחו, און מ'האט געדארפט האבן אז דער צבא זאל דאס כובש זיין נגד רצונו.

וואס דערפון איז פארשטאנדיק, אז וויבאלד די קדושה דאשונה האט זיך אויפגעטאן דורך אן ענין של כיבוש. קען קומען א צווייטער כיבוש און מבטל זיין דעם פריערדיקן כיבוש, וויבאלד אז דער גאנצער גדר פון כיבוש איז נגד הרצון,

[ע"ד ווי דאס איז בנוגע צו דעם ענין פון "קרקע אינה נגזלת"[142], אז דאס איז שייך דוקא ווען ער האט באקומען די קרקע נים דורך אן ענין של גזילה, אבער אויב ער האט דאס באקומען ע"י גזילה, זאגט מען נים אז "קרקע אינה נגזלת" (ווארום דאס איז ע"ד "הפה שאסר הוא הפה שהתיר"[143], אדער "הפה שהתיר הוא הפה שאסר")].

משא"כ אבער קדושת עזרא וואס זי איז געווארן דורך חזקה, איז וויבאלד אז דער ענין פון חזקה איז נים נגד הרצון פון דעם ביי וועמען מ'איז מחזיק - קען דאס אן ענין של כיבוש נים מבטל זיין.

לב. ע"פ האמור לעיל אז קודם כיבוש יהושע איז נים געווען ער גאנצער ענין פון קדושת הארץ - איז לכאו' נים פארשטאנדיק

עס שטיים אין מדרש[144] אז דער אויבערשטער האט געזאגט צו יצחק'ן "גור בארץ הזאת"[145] און ער זאל נים גיין קיין חו"ל,

- דערפאר -

----

142) סוכה ל, ריש ע"ב. וש"נ. 143) כתובות כב, א במשנה. ועוד. 144) ב"ר פס"ד, ג. וראה גם פרש"י עה"פ תולדות כו, ב. 145) תולדות שם, ג.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 376 הודפס ע"י א

דערפאר וואס ער איז אן עולה תמימה, "מה עולה אם יוצאת חוץ לקלעים נפסלת אף אתה אם יצאת חוץ לארץ נפסלת" - איז דאך דערפון א הוכחה אז דעמולט איז שוין געווען דער ענין פון קדושת הארץ, ווארום דאס וואס אן עולה ווערט נפסל ווען זי גייט ארוים חוץ לקלעים איז פארבונדן (ניט מיט א קנין ממון און בעלות, נאר) מיט אן ענין של קדושה?

איז דער ביאור בזה:

ווי געזאגט פריער (סכ"ז) - איז ניטא קיין הכרח צו זאגן אז דער רמב"ם נעמט אן אז דאס וואס ס'שטייט אין דעם מדרש איז אן ענין וואס איז פארבונדן און נוגע אין הלכה; און אפי' אויב ס'איז נוגע אין הלכה, איז ניט קיין הכרח צו זאגן אז דאס איז לכל הדעות, אויך לויט דער דעה לויט וועלכע דער רמב"ם פסק'נט דא אז קדושת הארץ האט זיך אויפ-געטאן ביי כיבוש יהושע.

ועוד, והוא העיקר: דאס וואס יצחק האט ניט געטארט ארויסגיין פון א"י איז אינגאנצן ניט פארבונדן מיט קדושת הארץ:

אזוי ווי אן עולה טאר ניט ארויסגיין "חוץ לקלעים", דערפאר וואס דאס איז דער ארט וואו מ'האט איר מקריב געווען אלס אן עולה (ניט מצד קדושת הארץ), איז עד"ז אויך בנוגע צו יצחק, אז וויבאלד מ'האט אים בקריב געווען אלס אן עולה תמימה אין "הר המורי'", טאר ער ניט ארויסגיין פון דעם ארט פון דער לאנד, וואו עס געפינט זיך "הר המורי'" (ע"ד ווי מ'טאר ניט ארויסנעמען קדשים קלים מחוץ לירושלים), עס האט אבער ניט קיין שייכות צו קדושת א"י.

לג. עד"ז אויך בנוגע צו דעם וואס דער רמב"ן[146] ברענגט אראפ א סברא אז דאס וואס יעקב נשא שתי אחיות, איז דאס דערפאר וואס דאס איז געווען אין חו"ל, משא"כ אין א"י וואס דארטן האט ער מקיים געווען כל התורה כולה, עאכו"כ דעם איסור פון שתי אחיות, און דערפאר האט זיך טאקע רחל געפעלט איידער ער איז אריין אין א"י; ועד"ז אויך בנוגע צו שאר האבות, אז בהיותם אין אה"ק האבן זיי מקיים געווען כל התורה כולה, משא"כ ווען זיי זיינען געווען אין חו"ל - וואס לכאו' זעט מען דערפון אז ס'איז געווען דער ענין פון קדושת הארץ קודם כיבוש יהושע -

איז דער ביאור בזה: מ'מוז ניט זאגן אז דאס איז אן ענין וואס איז פארבונדן מיטן "חפצא" פון א"י, נאר ס'איז פארבונדן מיטן "גברא" פון די אבות:

- די -

----

146) עה"פ שם, ה.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 377 הודפס ע"י א

די אבות האבן געגומען אויף זיך אזא אופן ההנהגה, אז בשעת זיי וועלן זיך געפינען אין דער לאנד וואו זיי זיינען געבארן געווארן, און דארטן וואו זיי האבן געבויט מזבחות ווי מ'געפינט כמה מזבחות וואס אברהם אבינו האט געמאכט אין א"י[147], ועד"ז שאר האבות[148], וועלן זיי מקיים זיין כל התורה כולה; דאס האט אבער ניט קיין שייכות צו דעם ענין פון קדושה הארץ, דאס איז נאר דערפאר וואס דארטן האט מיט זיי געטראפן געוויסע ענינים אלס "גברא".

ובפרט ע"פ המבואר אין חסידות[149] בארוכה, אז דער גאנצער ענין פון "חפצא" האט זיך אויפגעטאן ערשט ביי מ"ת, וואס דערפון איז פארשטאנדיק, אז ביי די אבות איז דאס ניט געווען אלס "חפצא", נאר מערניט ווי אלס "גברא".

און אפי' ע"פ נגלה איז אויך ניטא קיין הכרח פארבינדן דאס מיט קדושת הארץ אלס "חפצא", נאר מיט געוויסע ענינים וואס האבן געטראפן מיט זיי אלס "גברא" אין א"י -

ווי געזאגט פריער אז יצחק האט ניט געטארט ארויסגיין פון א"י, דערפאר וואס דאס איז געווען דער ארט וואו מ'האט אים מקריב געווען אלס אן עולה תמימה (ע"ד ווי מ'טאר ניט ארויסנעמען קדשים קלים מחוץ לירושלים),

ועד"ז איז אויך בנוגע צו אברהם אבינו, אז וויבאלד ער האט געבויט אין א"י כמה מזבחות, ועד"ז בנוגע צו יעקב אז אין א"י האט ער מקבל געווען תורתו של שם ועבר, און דארטן האט ער באקומען די ברכות פון יצחק - דערפאר איז ביי זיי געווען דער חילוק צווישן א"י מיט חו"ל, ס'איז אבער ניט דער ענין פון קדושת הארץ אלס "חפצא".

און דער ענין פון קדושת הארץ אלס "חפצא" האט זיך אויפגעטאן ביי כיבוש יהושע, ווען ער האט כובש געווען "מגעולה של א"י", און דעמולט האט זיך אויפגעטאן דער חיוב פון די מצוות התלויות בארץ, נאר ס'זיינען דא מצוות וואס האבן א תנאי אז זייער חיוב איז דוקא לאחרי ירושה וישיבה, אדער ווען כל יושבי' עלי', ווי גערעדט פריער (סכ"ח) בארוכה

לד. עפ"ז וועט מען אויך פארשטיין די שייכות פון דעם וואס "הוהרו שבטים לבוא זה בזה" מיט דעם ענין פון ביהמ"ק:

בשעת מ'איז אריין אין א"י, איז נאך געווען דער ציווי

- פון -

---

147) לך לך יב, ז-ח. ועוד. 148) תולדות שם, כה (בנוגע ליצחק). וישלח לד, כ (בנוגע ליעקב). ועוד. 149) ראה לקו"ש יתרו תשל"ז ס"ד ואילך. וש"נ.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 378 הודפס ע"י א

פון "לא תבוב נחלה", וואס דאס איז געווען גלייך בכניסתם לארץ, ווען ס'האט זיך אויפגעטאן דער ענין פון קדושת הארץ;

ווען מ'איז אבער געקומען צו בנין ביהמ"ק, ניט נאר לאחרי די שבע שכבשו ושבע שחלקו, נאר נאך דערויף וואס ס'איז געווען דער ענין פון מינוי מלך, און נאך דערויף וואס "הניח לכם מכל אויביכם מסביב"[150], וואס דאס זיינען די תנאים בנוגע צו דעם ענין פון בנין ביהמ"ק[151] - איז דעמולט געווארן בהדגשה דער ענין המתנה שבא"י - וואס מצד דעם ענין המהנה איז "הותרו שבטים לבוא זה בזה" (כנ"ל סכ"ה).

וואס דער ענין המתנה שבא"י איז אויך כולל די מתנה בנוגע צו דעם ענין הקדושה - "קדושת המקדש וירושלים", וואס די איז געווען "מפני השכינה", וואס דאס איז די איינציקע קדושה וועלכע דער רמב"ם טיילט אויס פון כללות הענין פון קדושת א"י,

ווי גערעדט פריער (סכ"ח) אז מ'געפינט ניט אז דער רמב"ם זאל מחלק זיין צווישן קדושת א"י גלייך ווען מ'איז אריין אהינצו, מיט דער קדושה וואס איז געווען לאחר ירושה וישיבה, אדער ווען כל יושבי עלי' - משא"כ בנוגע צו "קדושת המקדש וירושלים", איז דער רמב"ם מדגיש בפירוש אז דאס איז א באזונדער ענין אין קדושה, ס'איז פארבונדן מיט קדושת השכינה, וואס דערפאר ווערט די קדושה קיינמאל ניט בטל (כמא"כ אין שילה וכו'),

וואס אע"פ אז דאס איז געווען מיט הונדערטער יארן לאחרי שנכנסו לארץ - זאגט אבער דער רמב"ם אז דעמולט איז צוגעקומען א נייער ענין אין קדושה, נוסף אויף קדושת הארץ סתם - אז "קדושת המקדש וירושלים" איז "מפני השכינה".

לה. ויה"ר אז דורך דעם עסק אין הל' ביהב"ח, זאל מקוים ווערן דאס וואס ער זאגט אין תנחומא[152] אז דער אויבערשטער זאגט אז "אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית",

און דערפון זאל דאס אראפקומען אין אן אופן פון "דיבורו של הקב"ה חשיב מעשה"[153] - בדוגמא ווי כ'זאגט בנוגע צו גאנץ א"י, אז וויבאלד דער אויבערשטער האט געזאגט "לזרעך נתתי את הארץ הזאת", איז "א"י מוחזקת היא" -

אז ס'וועט געבויט ווערן דער ביהב"ח בפועל, למטה מעשרה טפחים, ובעגלא דידן, ושם נעשה לפניך כמצות רצונך.

* * *

- לו. -

---

150) ראה יב, י. 151) ראה ספרי עה"פ שם. סנהדרין כ, ב רמב"ם הל' מלכים פ"א ה"א-ב. 152) צו יד. וראה גם ויק"ר פ"ז, ג. יל"ש ישעי' רמז שפב. 153) ראה ב"ר פמ"ד, כב.

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
שיחות קודש - תשל"ח ג שניאורסון, מנחם מנדל בן לוי יצחק עמוד מס: 379 הודפס ע"י